

Svakako treba spomenuti da je profesor Ivančić bio član Međunarodne teološke komisije u Rimu u dva uzastopna petogodišnja mandata, prvi put imenovan 2004. godine od svetoga Ivana Pavla II., a drugi put 2009. godine od pape u miru Benedikta XVI. Bio je član Vijeća za nauk vjere Hrvatske biskupske konferencije te mnogih drugih crkvenih tijela.

Nemjerljiv je doprinos profesora Ivančića dobrobiti i ugledu KBF-a, ali i Sveučilišta u Zagrebu u cjelini. Nemjerljiv je doprinos dao razvoju i promociji katoličke teologije u Hrvatskoj i u Europi, kao i promicanju nove evangelizacije. O svemu tome ne samo da nije rečena posljednja riječ nego će trebati mnogo vremena i marljivih glava da se objektivno vrednuju i na vidjelo iznesu svestrani nastavni, znanstveni, stručni, institucionalni, duhovni i pastoralni doprinosi dragog nam profesora Ivančića.

Dragi profesore, u ovom tužnom trenutku sjećanja na Vas nipošto se ne opraštamo od Vas, jer znamo da ste s nama i da ćete i sada iz vječnosti nastaviti djelovati za našu dobrobit i rast, zagovorom pred licem onoga koji vas je pozvao u svoj očinski zagrljaj.

U ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od srca Vam hvala za sve što ste učinili za njegov prosperitet i ugled te za napredak hrvatske teologije. Hvala Vam za lijepo svjedočanstvo čovjeka, svećenika, teologa, nastavnika, znanstvenika, sugovornika, prijatelja.

Vaš primjer ostaje svjetlo, a svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuzima.

Dok Vam dragi profesore od srca zahvaljujem i molitvom Vas dobrome i milosrdnom Bogu Ocu Isusa Krista preporučujem, u ime KBF-a zahvaljujem također gospodinu rektoru profesoru Borasu na ovoj lijepoj prilici te svima vama koji ste svojim dolaskom i nazočnošću počastili pokojnoga profesora Tomislava Ivančića, a preko njega počastili ste i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Hvala na pozornosti!

PROF. DR. SC. BRANKO JEREN

Rektor Sveučilišta u Zagrebu od 1998. do 2002. godine

Govoriti o profesoru i rektoru Tomislavu Ivančiću danas, znači govoriti o zapravo sedamdeset godina povijesti našega Sveučilišta. Razdoblje je to kontinuirane borbe za očuvanje ne samo digniteta, autonomije i akademskih sloboda

nego i stožerne uloge Zagrebačkog sveučilišta u hrvatskome društvu. Akteri su se mijenjali, a ugroze su ostajale iste.

Započet ću navodom iz propovijedi kardinala Josipa Bozanića na Stepinčevo 2009. godine:

»Savjesti su nemirne, osobnosti podijeljene, treba promicati pomirenje u društvu. Od one velike zavjese 'djeca laži' ponijela su sa sobom njene komadiće i njima prekrivaju ili zamagljuju istinu o pojedinim događajima, kako u pojedincima, tako i u pojedinim dobro izabranim institucijama. Neki kroz ostatke te zavjese siju sjeme razdora i zbnjenosti. Istina je da je zavjesa pala; istina je da je sustav doživio slom, ali krhotine su dovoljno snažne da se pojave u oblicima promicanja istih neistina ne samo kroz pore politike i odnosa prema prošlosti, nego naročito u odnosu prema odgoju, znanosti, obrazovanju. Njena struktura je ostala živjeti u zakonodavstvu i pravosuđu, u gospodarstvu i kulturi.«

Istodobno s najvećom tragedijom hrvatskoga naroda započelo je rastakanje Sveučilišta u Zagrebu, stožerne institucije hrvatske kulture, obrazovanja i znanosti. Ukidane su katedre, a s njima i profesori, grubo je isključen Katolički bogoslovni fakultet, *sjeme razdora je posijano*, ali duh nije bio slomljen. Znamo, poslije će se to više puta ponoviti na ovaj ili onaj način – stalnim razdorom i podjelama koje traju. *Divide et impera*.

Vijeće Europe provodilo je od 1991. do 2000. program *Legislative Reform Programme in Higher Education and Research (LRP)* vezan uz reforme u postkomunističkim europskim zemljama. U završnom izvješću, koje je publicirano 2000. godine u Strasbourgu, uz ostalo piše: »An important, but regionally limited, issue has been the Legal personality of faculties and their consequent autonomy within the university. In former Yugoslavia, it was a deeply rooted heritage of the self-government system. The LRP has consistently recommended the abolition of faculty legal personality, to allow the university to organise its own development.«

Nadalje se detaljizira i potpuno razotkriva: »What once had been implemented following a pseudo-argument to stimulate, by division of labour, the different sectors of a centrally planned society and economy, was aimed, as a matter of fact, at nothing less than dissolution of the last powerful centres of virtual resistance, excepting the Catholic Church and the national Protestant churches.«

Važni član LRP-grupa, koje su posjećivale Hrvatsku i baš autor gornjih rečenica bio je profesor Peter Fischer-Appelt, rektor sveučilišta u Hamburgu od 1970. do 1991. Istaknuti njemački teolog i sveučilišni profesor sustavne (fundamentalne) teologije bio je rektor javnoga sveučilišta dvadeset jednu godinu.

Svi znamo, pa tako i Fisher-Appelt koji o tome i piše, da se završni udar komunističkih jednogumnika i vladara na sveučilišta u bivšoj Jugoslaviji dogodio 1971. godine. Ideja rektora Zagrebačkoga sveučilišta profesora Ivana Supeka o stvaranju snažnoga jedinstvenog Hrvatskog sveučilišta s kampusima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku zauvijek je zatrta. Rektor Supek tada se pokušao oduprijeti izravnom upletanju države u djelovanje sveučilišta okupljanjem međunarodne potpore. Podsjetimo se, to je vrijeme Hladnoga rata, ali i vrijeme Titova liderstva u pokretu nesvrstanih i akademska zajednica traži putove komunikacije i promjene ideja preko granica podjele. Tadašnja država, već čvrsto nadzirujući Sveučilišta unutar zemlje, iz samo njoj znanih razloga ne zaustavlja inicijativu. Rektor Supek okuplja istaknute rektore respektabilnih sveučilišta, pa tako i rektora Fisher-Appelta, osnivajući IUC – Inter University Center u Dubrovniku. Fisher-Appelt daje potporu Supekovim idejama i postaje jedan od ključnih stupova IUC-a. Prema riječima današnjih vođa IUC-a, više stotina puta boravio je u Hrvatskoj. Nije čudo da je postao jedan od najboljih poznavatelja našega visokoškolskog i znanstvenog sustava. Nije začuđujuće da je profesor Fisher-Appelt postao osobnim prijateljem širokog kruga eminentnih članova hrvatske akademske zajednice vrlo aktivnih u IUC-u. Nije začuđujuće da ga je za njegov doprinos razvoju našega znanstvenog i visokoškolskog sustava 2006. godine tadašnji predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić odlikovao Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića.

Sjajna ideja rektora Supeka i ostalih osnivača IUC-a ubrzano rezultira sjajnom svekolikom potporom i hrvatskim sveučilištima. Važnost i uloga IUC-a snažno je rasla. No, s vremenom institucija evolvirala. Dolaze novi ljudi, nove ideje, novi procesi. Je li s njima, neopazice, *posijano i sjeme razdora*? Na današnjim stranicama IUC-a čitamo da IUC tada preuzima »breathing-hole function between East and West«. Oni dalje kažu: »The Inter-University Centre soon became a very attractive venue for academic exchange. From a handful of universities represented by the founders, the number of universities formally associated with the IUC grew to more than 250 before the outbreak of the Balkan wars.« Zamislite, agresija na Hrvatsku prometnuta je u balkanski rat. Nakon ovoga morat ćemo prihvatiti da i u raji ima tužnih ljudi. Profesorica Oxfordskoga sveučilišta Kathleen Wilkes, počasnica Sveučilišta u Zagrebu, jedna od stupova IUC-a, ostala je u Dubrovniku sve vrijeme barbarske rapsodije. Dubrovačku tragediju zamijenila je za udobnost engleskog akademskog života za služnih. Uputila je stotine apela i pisama najistaknutijim osobama toga doba da zaustave razaranje grada. U svakom od njih jasno je identificirala tko orkestrira i tko izvodi tu barbarsku rapsodiju, a današnji »njezin« IUC govori o građanskom

ratu. Kathy Wilkes zna istinu i zato mora biti tužna jer čemu prekrivati ili zamagljivati istinu o pojedinim događajima i čemu sijati sjeme razdora!

A tužan je bio i 6. prosinca 1991. godine kad nepoznata ruka nepoznatoga bezumnika, sudionika toga, kako kažu, balkanskoga rata, ne griješi. Zgrada je potpuno uništena pogotkom znalca koji nije ni oštetio pročelje – kroz prozor u knjižnicu s 30.000 svezaka.

Apeli rektora Šunjića za pomoć u obnovi jedva su imali odjeka, pa tko će se upletati u balkanske ratove. *Sjeme razdora* već je davno bilo posijano. Rektor Šunjić tada na zgarištu zgrade, pretpostavljam pokušavajući donekle revitalizirati ideju profesora Supeka, osniva Međunarodno središte hrvatskih sveučilišta. Uopće prva dizalica obnove u Dubrovniku bila je upravo na tom zgarištu. Taj simbolični početak obnove jednoga kulturnog i znanstvenog središta značio je početak posvemašnje obnove hrvatske kulture, znanosti i hrvatskog društva kao cjeline. I kad ministar znanosti odvoji deset posto od tadašnjega limitiranoga proračuna za znanost za obnovu zgrade, odjednom lideri te internacionalne udruge postaju dosljedni i uznemireni dolaskom hrvatskoga ministra u zgradu – jer neće politiku u svoju »butigu«.

A politiku u svoju »butigu« nikad nije htio ni profesor Ivančić.

Profesor Ivančić bio je cijenjeni član Senata Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 1998./1999. i 1999./2000. kao dekan te 2000./2001. kao obnašatelj dužnosti dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. To je razdoblje u kojem i ja obnašam svoj rektorski mandat. Profesor Ivančić u to vrijeme živi sa Sveučilištem i živi za Sveučilište. Svima nam je poznata širina svih mogućih smjerova djelovanja profesora Ivančića. Unatoč tome, od 44 sjednice Senata on je izostao samo s jedne sjednice. Ni jednom gestom, ni jednom diskusijom ne može se prepoznati da je profesor Ivančić dekan baš Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Na Senatu nastupa isključivo kao jedan od dekana Sveučilišta u Zagrebu i isključivo se brine za napredak Sveučilišta kao cjeline. Sve njegove prethodne dugogodišnje i trajne aktivnosti i boravci diljem Europe omogućili su mu dobro poznavanje europskih visokoškolskih i znanstvenih sustava, o kojima duboko promišlja i jasno prepoznaje kojim putem treba ići. Profesor Ivančić u dubinu razumije izvješće Vijeća Europe i to što Fisher-Appelt piše, dobro zna da samo integrirano sveučilište, onako kako su integrirana sva sveučilišta u Europi i razvijena svijetu, može optimalno ostvariti cjelovitost svojeg poslanja u nastavnom, znanstvenom, umjetničkom i stručnom smislu. Profesor Ivančić zna da je samo snažno, autonomno i integrirano Sveučilište snaga koja je jamstvo opstojnosti i napretka hrvatskog naroda. To će biti i bit njegova budućega rektorskog programa.

Prije uključivanja novoizabranih dekana u rad Senata, redovito sam razgovarao pojedinačno sa svakim od njih. Razgovor s profesorom Ivančićem potvrdio je meni već poznato. Nakon nekoliko rečenica prepoznao sam da je on umjeren i tolerantan i nadasve čovjek velike duhovnosti. Prepoznao sam da je čovjek dijaloga, čovjek ujedinjavanja. Međutim, razgovor s profesorom Ivančićem otkrio mi je i njegovo drugo lice. Jednostavnim rečenicama otvorio mi je neke potpuno nove dimenzije promišljanja o sveučilištu. Impresionirao me razumijevanjem modernoga sveučilišta, impresionirao me blagošću i samozatajnošću u argumentaciji svojih stajališta, ali najviše me impresionirao svojom odlučnošću i čvrstinom da istinski pridonese ali stvarnoj i temeljitoj reformi našega Sveučilišta.

U hrvatskom je društvu 2000. godina obilježena takozvanim procesima detuđmanizacije – što god to bilo. Sjeme *razdora i zbunjenosti opet je posijano*. Ti procesi odrazili su se i na Sveučilište u Zagrebu u punoj brutalnosti. Pojave koje su se tada događale morat će biti detaljno znanstveno istražene kako bi se dobili pravi odgovori što nam se kao narodu zapravo tada dogodilo. Do danas tog odgovora nema. Dakle, u tom je vremenu Sveučilište u Zagrebu iskusilo neočekivani udar na autonomiju u svojem odlučivanju. Odnos mjerodavnih tijela prema Sveučilištu poprimio je nedopustive forme. U to vrijeme u medijima bili su vrlo učestali nekorektni i neobjektivni iskazi o Sveučilištu u Zagrebu. Napadane su pojedine sastavnice Sveučilišta, i to ne kritički nego kritizerski, ne na temelju objektivnih nalaza nego na temelju uopćenih tvrdnjâ i glasina. Senat se morao nekoliko puta obratiti javnosti i najvišim nositeljima vlasti u Hrvatskoj da bi zaštitio dignitet, autonomiju i mirnu preobrazbu Sveučilišta u suvremeno europsko visoko učilište.

Uloga dekana Ivančića u radu Senata bila je u tom vremenu nemjerljiva. Svojim superiornim talentom za uočavanje i prepoznavanje kamo napadi na Sveučilište smjeraju, jasno je artikulirao i predlagao korake u zaštiti Sveučilišta i svih onih vrijednosti koje ono predstavlja. U eskalaciji besprimjernih napada na Sveučilište Senat je nakon iscrpnih rasprava zaključio obratiti se hrvatskoj javnosti u lipnju i studenome 2000. godine. U oba slučaja ključan je bio pisani doprinos profesora Ivančića. Osobito je to bilo značajno u pripremi dokumenta iz mjeseca studenoga 2000. godine. Senat je tada zadužio povjerenstvo, u čijem su sastavu bili profesori Tomislav Ivančić, Mihajlo Dika i Aleksa Bjeliš, studentica Svjetlana Miletić i rektor Branko Jeren, da nakon provedene senatske rasprave priredi odgovarajući dokument. Sročeni dokument sadržavao je sedam posebnih izjava. Da bih ilustrirao vrijeme i dramatiku događaja, ovdje navodim samo dvije izjave u kojima se jasno ogleda upravo doprinos i duh profesora Ivančića.

U izjavi za javnost uz ostalo stoji:

3. »Senat primjećuje da olako sumnjičenje čitavih područja društvenoga života i javno okrivljavanje pojedinaca, najčešće bez valjanih uporišta, dovodi u pitanje dignitet ustanova te integritet pojedinaca, njihova temeljna ljudska prava i privatnost života. Dojam da kriminal i korupcija dominiraju posvuda stvara vrlo negativnu duhovnu klimu u društvu. Senat Sveučilišta oštro se suprotstavlja nametanju takve slike te smatra da anomalije treba otklanjati i rješavati staloženo i dostojanstveno, uz poštivanje procedure primjerene civiliziranom i demokratskom društvu.«

te

7. »U Hrvatskoj je nužno stvoriti ozračje međusobna povjerenja i suradnje kojima bi se prevladali rezignacija, strepnja i nesigurnost te unaprijedili odnosi u društvu. Upravo stoga Senat Sveučilišta u Zagrebu poziva akademsku zajednicu i druge intelektualne krugove da svojim autoritetom i djelovanjem otvore pozitivne perspektive i pridonese općemu prosperitetu u zemlji. Senat duboko vjeruje da će članovi Sveučilišta i svi oni kojima je Sveučilište *Alma mater* tome znatno pridonijeti.«

Obraćanja Senata Sveučilišta u Zagrebu hrvatskoj javnosti objavljena su, dakako, u medijima. Kao plaćeni oglas.

Kolegice i kolege, cijenjeni skupe sjećanja,

može se reći da povratak Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Sveučilište u Zagrebu nosi u sebi veliku simboliku povratka. Grubom silom izbačeni Fakultet vraćen je svojem sveučilištu kojega je on zapravo bio prva sastavnica. Njegovim je povratkom naše Sveučilište postalo ono što jest: SVEUČILIŠTE.

Objavom početka postupka za izbor novoga rektora, mojega nasljednika, na KBF-u su zaključili da bi istinski povratak KBF-a u Sveučilište bio jasno istaknut i potpuno zaokružen kad bi i predloženi s toga Fakulteta postao ravnopravni predloženi u natječaju. Katolički bogoslovni fakultet kao svojega predložnika za četverogodišnji rektorski mandat predložio je Tomislava Ivančića, redovitoga profesora fundamentalne teologije. Svoje vrhunske predložnike istaknula su još četiri fakulteta našega Sveučilišta. Profesor Ivančić izabran je za rektora većinom glasova (23 od 43) u drugom krugu. Izbor rektora s fakulteta-povratnika bio je moralni čin i tihi govor akademskoga priznanja, koje su osjećali članovi onoga saziva Senata i, vjerujem, većina sveučilištaraca.

Osobno, glasao sam za profesora Ivančića. Za mene je izbor profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta bio konačna potvrda povratka, ali povratka našega Sveučilišta i naše države u krug civiliziranih i istinski demokratskih društava.

Bolest profesora Ivančića učinila je svoje. Želim vjerovati ne i bolest hrvatskoga društva. Profesor Ivančić nije stupio na rektorsku dužnost.

Meni će zauvijek ostati neodgovoreno jedno pitanje: Bi li zagrebački rektor, teolog Tomislav Ivančić u četiri godine svojega rektorskog mandata uspio svojim radom za dobro Sveučilišta u Zagrebu dobiti potporu i prijateljstvo barem onoga dijela hrvatske akademske zajednice koja je tako visoko cijenila doprinos našem Sveučilištu i našoj znanosti hamburškoga rektora, teologa Petera Ficher-Appelta za njegova 21-godišnjega rektorskoga mandata i njegova 45-godišnjega djelovanja – i u Hrvatskoj?

I na kraju... Dragi profesore Ivančiću, primite moju duboku ispriku za moj nemar. Nekoliko godina nakon mojega mandata, a nažalost ne za mojega mandata, sjetio sam se digitalizirati sve audiosnimke svih sjednica Senata u mom mandatu. Sve sam ih digitalizirao. Osim jedne. Ni u jednom ormaru te jedne snimke nije bilo. Dogodi se to ljudima. No, postoji službeni zapisnik. Postoje sjećanja kako je izbor tekao. Postoji i nada da će se snimka jednom ipak naći.

Dragi profesore, na Sveučilištu u Zagrebu učinili ste prepoznatljiv pomak kojega se danas sjećamo u tužnoj prigodi Vašega odlaska. Ne dvojim da će budući naraštaji hrvatskih sveučilištaraca nalaziti nadahnuće u Vašem djelu i da ćemo Vas svi pamtit po Vašoj umjerenosti, razboritosti, čvrstini i pravednosti.

Pokoj Vam vječni, dragi profesore, dragi rektore.

PROF. DR. SC. PAVO BARIŠIĆ
Ministar znanosti i obrazovanja

Poštovani gospodine rektore Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damire Borase,
Poštovani gospodine pomoćni biskupe zagrebački mons. dr. Ivane Šaško, izaslaniče uzoritoga gospodina kardinala Josipa Bozanića,

Poštovani gospodine bivši rektore Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Branko Jeren,
Poštovani gospodine dekane Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Tonči Matuliću,

Poštovani dekani i prodekani sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, članovi Senata, akademici članovi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta te ostali visoki uzvanici,

Poštovana rodbino, prijatelji, poznanici i suradnici prof. dr. sc. Tomislava Ivančića, uvažene dame i gospodo!